

Ի՞նչ է կարարվում Յալիձորում



ԱՐՏԱՌՈՅՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ըստ այդ գյուղից ստացվող տեղեկությունների՝ ս.թ. ապրիլի կեսից անհայտ բացակայում է Հայիձորի գյուղապետ Սամվել Ասրյանը։ Ոչ սովորական այս իրողության հս-

Կությունը ճշտելու ճանապարհին հանդիպեցինք առավել արտաօրոց փաստի. Սյունիքի մարզպետարանի ղեկավարները զգիտեն, որ գյուղապետը երկու ամիս շարունակ աշխատանքի չի ներկայանում: Դրանում հանգվեցինք Սյունիքի փոխնարգ-

պետ Վաչէ Գրիգորյանի ու նարզաբետարանի աշխատակազմի ղեկավար Ռազմիկ Ղազարյանի հետ համդիպելուց հետո: Անտեղյակությանը աչքի ընկան նաեւ նարզաբետարանի տեղական ինքնակառավարման հարցերը համակարգող վարչության աշխատակիցները (ի դեպ, այդ վարչության գլխավոր ինքնիրները մնկը գյուղապետարանների ու քաղաքապետարանների հետ կապի ապահովումն է): Վարչության աշխատակից Գրիշա Խաչատրյանի օգնությամբ մեզ հաջողվեց պարզել միայն Յալիծորի գյուղապետարանի մյուս աշխատակիցների անունները եւ հեռախոսահամարները:

Սամվել Ապրանի անհայտ բացակայման փաստը մեզ հետ ունեցած հետախոսագրություն հաստատեցին Հային գյուղապետարանի աշխատակիցներ Սոֆյա Գետրոյանը, Համիլկ Ղարաբղյանը:

Ամշուշտ, շատ տարօրինակ եւ արտառոց երեւոյք է՝ զյուղապետն անհետացել է: Բայց, կրկնում ենք, առավել արտառոց է, որ այդ մասին անտեղակ են մարզպետարանի ղեկավարները: Մինչդեռ մարզպետարան առաջին հերթին պետք է արձագանքեր կատարվածն ու փորձեր գտնել Սամանվել Արյա-

Մինչ այդ, սակայն, Յալիճորում
շրջանավոլում են տարաբնույթ ասե-
լիսեներ Սամվել Ասրյանի անհայտ
բացակայման շուրջ: Ասելոսեներից
մեկը, որ հատկապես մտահոգող է,
կապված է գյուղի 12 բնակելի շենք
գրավադրելու եւ վարկ ստանալու
հետ. իր Սամվել Ասրյանն է վարկը
վերցրել, հեկ տնատերերը չեն կա-
ռողանում վարկի տոկոսադրույթնե-
րը Վճարել, ինչի համար էլ բնակե-
լիներից մեկն արդեն հեկ վաճառքից
է հանվել բանկի կողմից.... Այդ եւ
մյուս ասելոսեների հավասարու-
թյունը, անշուշտ, ծշտելու կարիքը
ունի, որից հետո միայն կարող ենք
եղանակացնելուն անել: Նախնա-
ռաջ պետք է ճշտել՝ որուն ՞ է Սամվել
Ասրյանը, եւ վերականգնել Յալիճորի
գյուղապետարանի աշխատանքը:

ՀՅ Վարչապետ Տիգրան Սարգսյանին

ՄԵԾԱՐԳՐ՝ պարոն վարչապետ
Տեղեկացնում ենք Ձեզ,
որ Մեղրու տարածաշր-
ջանում 14 մետաղական
հանքի երկրաբանահե-
տախուզական աշխա-
տանքներ իրակա-
նացնելու նպատակով
կառավարության կողմից
տրված արտոնագրերը
մտահոգության տեղիք
են տվել տեղաբնակնե-
րի եւ բնապահպանների
շրջանում:

Մենք կարծում ենք, որ անառարկելի է միեւնույն տարածաշրջանում հանգարդունաբերության եւ գյուղատնտեսության զարգացման անհնարինությունը, որը, կարունակած կարգավորությունում կատարված է անհամար պահապահականացման մասնաւորագործությամբ, անհամար աշխատանքներով եւ կասեցնելու վայրություններին տրված արտոնագրերով:

Հայոց պատմությանը, իր գործակությունը, արդիությունը (100 թերթ):

**Հարգանքով՝ Արմեն Փարսիանյան
«Կայուն զարգացում» ՀԿ Նախագահ,**

12.06.2013թ.

Սյունիքի հերթական մարզպետի մեր պատկերացրած փեսակը



Սյունիքի մարզպետարանի վարչական շենքը

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ակիզբը՝ էջ 1

ନାର୍ତ୍ତପବେଟିହ ଅଥେଷି ହାମାର ଧାଵାଳ-
କୁଶ ହରାକାନ ନି କାଟାଗି ଘାୟାରର
କୁନ୍ଦକୁଣ୍ଠିଲୁ ହାମାର: ଉନ୍ନତିରେତିହିନ କା-
ରେତିହ ନୀତିମହିଳାଙ୍କ ଲାଗାଯାଇଥିଲେଣେରୁପ
ହାନିରେତା ଫାଲି ଲ୍ୟାଙ୍କ ହନାରାପନ୍ତରୀ-

թրուն տալ, ինչպես եւ արփում է, քայց
լուրջ վերաբերվել՝ ոչ մի դեպքում։
Մարզպետի հրաժարականից
հետո նոր մարզպետի փնտրութը
ցույց է տալիս, որ մարզպետարա-
նի գոյության 17-րդ տարում փորձ-
ինչ անօան չեն մեղնվել Սյունիքի
շրջանների միջեւ գոյություն ունեցող
սոցիալ-տնտեսական, սոցիալ-կեն-
տայային, բարոյահոգեբանական
ու հոգեկերտվածքային տարրերու-
թյունները. չի ծեւակիրվել (գույց եւ
պետք էլ չէ) այսնեցու ընդհանրական
կերպար, չեն նահանջել տեղային
մտածելավերան ու տեղային հայ-
րենապիրությունը (որն իրականում

այնքան էլ վատ չէ): Եվ ստացվում է այնպես, որ շրջաններից յուրաքանչյուրի համար մասնակի է առաջարկը:

չյուր ապագա մարզպետին ուղարկ
է տեսնել իր շահերի պատուհանից,
իր պատկերացումների պրիզմայով:

Զգիտենք, թե ում թաքրու կամ
բռու եւ ուղղորդմանը մեջանուն
ստեղծվել է մի կեղծ տապակորո-
բյուն, թե իր մարզի վերջին տա-
րիների բռու դժբախտությունների
ու պյուրենների պատճառը Սուլեհն
հաշատոյան մարզպետն է: Քիմա-
նա այլևս մարզի հեկին չէ: Քե-
տեւարար՝ կարողանա՞ն ուր մարզ-
պետն առեխսվել մարզի հիմնախն-
դիրների հետ, կարողանա՞ն ուր
մարզպետն առանց սերեւեթանքի
առանց վախենալու եւ կրանալու,
հարկ եղած հեաքրում՝ հակադույնի
ընդոհիմանալ երկրի նախագահին
ու վարչապետին, եթե նրանք փոր-
ձեն մարզին առնչվող որեւէ հար-
ցում սիսաւ, վնասակար որոշում
Ճարունակություն՝ էջ 5

Intrin

Ղրիմիսի 11-ից սկսել է գործել <http://gusanashot.com> կայքը: Այդ մասին խմբագրությանը հայտնեց կայքի հիմնադիր, մոռկվայարնակ Գրիհենցի Գագիկ Յայրումյանը: Գուսան Աշոտի կայքում զետեղված են մեծ երգահանի ստեղծագործությունների լավագույն 170 կատարումը:

Մստ մեկ ամիս առաջ ասֆալտապատվել էր Սիսիանի Խանջյան փողոցը։ Ասֆալտապատվելուց 10-15 օր անց քաղաքության համար մասնակի ասֆալտի մի մասը։ Աշխատանքներն իրականացնող Սիսիանի «ճանշին» ՍՊԸ տնօրին Յրազ Գաբրիելյանի հաղորդմամբ՝ իրենք դրանում մեղք չունեն, քանի որ մինչեւ ասֆալտապատելու այդ տեղ վերանորոգման աշխատանքներ իրականացրած «Ճայջրուղկոյլի կոյուղին» խողովակաշարերը վաստ է ամրացրել, ջրի արտահոսք է եղել, որն առաջացրել է ցեխ, ինչի հետեւանքով քաղաքության փողոցի այդ հատվածը (20-30 քառակուսի մետր տարածքը)։ ՍՊԸ տնօրինության նաև տեղեկացրեց, որ քանիված հատվածն արդեն վերանորոգվել է։ Սյունիքի նարզանետարանի տրանսպորտի եւ ճանապարհաշինության բաժնի պետ Սարիկ Աղաբեկյանի հաղորդմամբ՝ Սիսիանում «ճանշին» վերջին շրջանում ասֆալտապատել է 5617 քառակուսի մ տարածք, որի ընդհանուր գումարը կազմում է 46 մետրամաս։ «Ճայջրուղկոյլի» հասեթին Յրազ Գաբրիելյանի հնչեցրած դիտողությունն անհիմն է համարում «Ճայջրուղկոյլի» ՓԲԸ-ի լրատվական ծառայությունը։

Ղ Յունիսի 10-ին Կապանի քաղաքական հեծարքեցին համայնքի N6 նանկապատեզի տնօրեն Բելլա Կոստանդնանին եւ նոյն նախակյուրաբանի դաստիարակ Սարգս Գրիգորյանին, ովքեր Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնի ու ՀՅ կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից հայտարարված մրցութուն հավաքեցին առավելագույն միավորներ: Մրցույթը տեղի էր ունեցել մարզկենտրոնում՝ կրթության ազգային ինստիտուտի Կապանի մասնաճյուղում եւ անցկացվել երկու՝ բանակը եւ գրավոր փուլով: Մասնակցում էին երեք տնօրեն՝ երկուը՝ Կապանից, մեկը՝ Գորիսից, ինձ դաստիարակ՝ երեքը՝ Կապանից, երկուսը՝ Գորիսից: Հանձնաժողովը կազմված էր ինձ հոգուց՝ երկուսը ՀՅ կրթության եւ գիտության նախարարությունից, երկուսը՝ Սյունիքի մարզպետարանից եւ մեկը՝ Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնից:

Ըստ «Զորորոր ինքնիշխանության»՝ գյուղնախարարությունը դեմ է Սյունիքի արոտավայրերն իրանցիներին տրամադրելու գաղափարին: Գյուղատնտեսության նախարարությունը նպատակահարմար է գտնում Սյունիքի մարզի արոտավայրերն իրանի անասնապահներին տրամադրելու փոխարեն տեղի ռեսուլուսերով բուծել ոչխարներ, որոնք ել հետազոտվում կվաճառվեն իրանին: Այս մասին լրագրողների հետ հանդիպմանը հայտարարել է նախարարության անասնաբուժության եւ անասնաբուժության վայրէության պետ Աշոտ Շովիանիսիսանը: Նրա խոսքով՝ գյուղնախարարությունն իր տեսակետունությանը է կառավարության քննարկմանը: «Կարծում ենք, որ կառավարությունը կողմ կլինի ննան մոտեցմանը», - նշել է պաշտոնյան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՅԽՈՒԹԵՐԻՑ

Կառավարության Նորահասդար ծրագիրն ավելի կիսուացնի լեռնային գյուղերի հոգեվարքը

2013թ. մայիսի 18-ին ՀՀ Ազգային ժողովը հաստափեց հանրապետության կառավարության առաջիկա հինգ դարձվածքավագարը: Փաստաթուղթին կողմէ քվեարկեց միայն ՀՀԿ-ից եւ ՕԵԿ-ից բաղկացած հիշող կուլիցիան: Եվ ուրեմն ինչպէ՞ս է հիշող քաղաքական ուժը (ասել կուգի՝ կառավարությունը) վարելու երկիր գործը մովակա հինգ դարում:

Φηρόδενρ քննարկել միայն
ծրագրի՝ գյուղատնտեսության
առնչվող բաժինը, քանի որ Սյունիքի
մարզի գլխավոր խնդիրներից մեկը
գյուղապահպանությունն է: Եվ փոր-
ծենք պատասխանել հարցին՝ կա-
ռավարության ծրագրը որքանո՞վ
կկանգնեցնի մահվան ու վերացման
ճանապարհ բռնած լեռնային գյու-
ղերի երթ:

Այդ նպատակով՝ նախ՝ մարզի գյուղերում հարցախույզ անցկացրինք՝ ծշտելու՝ ա) գյուղացին ծանոթ է կառավարության՝ գյուղատնտեսության առնչվող ծրագրին, բ) գյուղացին տեսյա՞կ է, թե ինչ եւ ինչպատճեն է ուղղում անել կառավարությունը գյուղում այսօր եւ առաջիկա հինգ տարում։ Դարյուի հարցվածի մեջ շխանդակեցինք մեկին, որ դրական պատասխան տա մեր հարցերին, ինչը նշանակում է՝ կառավարության քաղաքականությունը եւ լեռնային գյուղերի հիմնախնդիրներն իրար հետ կապ չունեցող հասկացություններ են. գյուղացին գնում է իր ժամանակինվաճ, կառավարությունը՝ իր։ Դարցվածների մեջ նաև, միաժամանակ, պատասխանեց՝ մեր ինչշնչ է պետք կառավարության ծրագիրը. երբ ամեն օր ու ամեն ժամ տեսնում ենք, թե ինչպես է կառավարությունը վարպետ գյուղի ու գյուղացու հետ։

Եվ, այդուհանդերձ, խորհուրդ կտանք ծանոթանալ կառավարության ծրագրի «Գյուղատնտեսությունը եւ զյուղը» բաժնին: Խորհուրդ կտանք ծրագրի այդ բաժնի բովանդակությունն ու շարադրանքը համեմատել կառավարության նախորդ ծրագրի (հունիս 2012թ.) համապատասխան բաժնի հետ: Եվ կտեսնե՞մ նոր ծրագիրը հայուր տոկոսով նախորդի արտագրությունն է: Տարերությունն այն է, որ նոր և ու նախորդ ծրագրի որոշ կետեր փոխատեղվել են, որոշ նախադասություններում բառերի պարզագույն տեղափոխուններ են կատարվել, իսկ իմաստի, բովանդակության առումով՝ զրո փոփոխություն:

Առաջին հայացքից դա այն քան էլ մեծ մեղք չէ, քանի որ կառավարությունը մնացել է նույնը եւ, բնականաբար (այդպես ասող ներ կգտնվեն), պետք է շարունակի 2012-ի խորհրդարանական ընտրություններից հետո որդեգրած գիծը: Բայց կառավարության 2012-ի ծրագրով (մեկ տարվա ընթացքում) գյուղում (հատկապես՝ Լեռնային) ոչ միայն դրական փոփոխության նշաններ չեն երևացել, այլև խորացել են բացասական միտումները: Նշենաբար՝ արժե՞ր արտագրել եւ նոր շրմն տալ մի ծրագրի, որը գյուղական իրականության ճգնաժամն ավելի է խորացնել:

Ամեն ինչ, սակայն, դրանով չի
ավարտվում: Կառավարության նոր
ծովագի ամենահատկանշական

Կողման կոնկրետության, անելիքների հստակության լիակատար բացակայությունն է: Ուղիղ երեք է (A4 չափսի) ընդգրկող տեքստում գոնե մեկ կոնկրետ խնդիր չկա առաջադրված: Զեւակերպումները մերկապարանց են, իմաստ ընդհանրական: Ահա ծրագրային երկու կետ, որ կաստատի պահածք՝ ա) «Երականացվելու են միջազգառումներ՝ ուղղված գյուղատնտեսության հիմնական ռեսուրսների, հողային ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետության բարձրացմանը», բ) «Կատարելագործվելու է գյուղատնտեսության ոլորտի խորհրդատվության համակարգը՝ նաև առաջնավոր գյուղատնտեսությամբ զբաղվողների աշխատանքի արտադրողականության աճին»:

Գրեթե այսպիսի անորոշություններով են պաղում ծրագրի մյուս կտերը եւս: Մի խսոքով՝ կառավարությունը գյուղատնտեսության ոլորտում որդեգրել է մի ծրագիր, որ կարելի է հենց այսօր (չսպասելով հնգամյակի ավարտին) հայտարարել՝ կառավարության ծրագիրը գյուղատնտեսության ոլորտում իրագործել է փայլուն կերպով:

Եթե ծրագրում, այնուամենայնիվ, կա մի քի կոնկրետություն, ապա դա ուղղակիորեն առնչվում է Արարատյան հարթավայրի գյուղերին բնորոշ հարցերին: Ծովագիրը հրաշկում է, օրինակ, այսպիսի դրույցներ՝ ա) «Աևնձազն եռապատկվելու են ժամանակակից շերմոցային տնտեսությունների տարածքները...», բ) «Զկնաբուծության ոլորտում աստիճանաբար ներդրվելու են ժամանակակից լավագույն տեխնոլոգիաներ, եռապատկվելու են արտադրության եւ արտահանման ծավալները»: Մրանք, ինչպես տեսնում եք, Արարատյան հարթավայրին բնորոշ հարցեր են, որոնք որեւէ առնչություն չունեն մեր գյուղական խնդիրների հետ, որոնք առանց պետության հոգածության էլլուծվող են: Առհասարակ՝ մեր գյուղական խնդիրներին Արարատյան դաշտի տեսանկյունից նայելու կառավարության նորահաստատ ծրագրի բնորոշ գծերից մեկն է, որն արդեն իսկ խոսում է ծրագրի ողորմելիության ու անլիարժեքության նախին:

Իրականում, մինչդեռ, կառավարության ծրագրի գյուղատնտեսական բաժինը պետք է ռեգիստրացիա (շրջանային) բաժանում (նոտեցում) ունենար, քանի որ մեզանում մերում են լեռնային (եւ ոչ հարթավայրային) գյուղերը, քանի որ լեռնային գյուղերի գլխին միահանգամայն այլ սասարնահօներ են և անհամար:

աղանձնահամարով նարուարիավերե-
ների առաջ են կանգնած, որոնք
խորը, գրեթե անհապտահարելի հա-
կասություններ են արածացրել՝ մի-
կողմից՝ զյուղատնտեսական, մյուս
կողմից՝ հանքարդյունաբերական,
բնապահանական իրողություննե-
րի միջեւ:

Տեսէք, նույն այդ ծրագրով կառավարությունը հօչչակում է՝ «Արտահանման ծավալների նպատակադիմած ավելացում»։ Խան Եռկ-

թի արտահանման ծավալների մեջ հաճարոյունաբերությանը (2011թ. վիճակագրությամբ) բաժին է ընկույն 60% (2012-ին այդ ցուցանիշը աճել է): Եվ հայաստանյան հաճարոյունաբերության մոտ 80%-ը բաժին է ընկույն Սյունիքի մարզին: Այսպես որ արտահանման ծավալների աճ ճախատեսվում է հաճարոյունաբերության հաշվին, որի գլխավոր բազան Սյունիքն է: Դա նշանակում է, որ կառավարությունն առաջիկա կիմք տարում ոչ միայն պահպանելու է հաճարոյունաբերության ներկա մակարդակը Սյունիքում (նարզագի արդյունաբերության մոտ 90%-ը կազմում է հաճարոյունաբերությունը), այլ նոր մակարդակի է հասցնելու այն:

Հիմա պարզագույն մի հարց՝ կարո՞ղ է կառավարությունը միեւնույն տարածքում, միեւնույն ժամանակ եւ գյուղատնտեսությունը զարգացնել, եւ բնական նշանակարգ չաղավաղել, եւ հանքարդյունաբերությունը զարգացնել։ Միանգամհց պատասխաններ՝ չի կարող, դրանցից յուրաքանչյուրը մյուսին հակուտնյա է։ Ուրեմն՝ կառավարությունը դրանցից մեկ-երկուսը կզոհաբերի գլխավորին (ստիպված կիմին զոհաբերել)։ Յանուն գյուղատնտեսության զոհաբերություն չի կարող լինել, ոչ ինչ հանքարդյունաբերության, ոչ բնապահպանության, ոչ ժողովրդագործության հարցերում, թեկուզ եւ այն պատճառով, որ սյունիքյան գյուղատնտեսությունը հայաստանյան գյուղատնտեսության ընթացմենը 6.3%-ն է կազմում։ Մեղմ ասած Սյունիքի գյուղատնտեսությունը Յայստանի համար կամ եղած, կամ չեղած։ **Բայց առանց Սյունիքի հանքարդյունաբերության հնարավոր չէ պատկերացնել հանքավետության տնտեսությունը եւ, ինչպես նշեցինք, արտահանման ծավալների պահպանումն ու նեծացումը։ Անցած հինգ տարում քանից համոզվել ենք, որ կառավարությունը հենց այդպես էլ մտածում ու գործում է։ Այս, առաջնայնությունը տրվել եւ տրվում է հանքարդյունաբերությանը, հանուն որի իշխանությունները կշարունակեն զոհաբերությունները եւ գյուղատնտեսության, եւ**

բնապահպանության ոլորտներում (դրանց միջեւ հավասարակշռություն նտցնելու ջանքերը երեւութական են): Նշված հակադրությունը, ի դեպ, բացասական ինաստով շարունակելու է եկան ազդեցություն ունենալ հատկապես Սեղորու և Կապանի գյուղերի վրա:

Գյուղապահպանության եւ գյուղատնտեսության, ինչպես եւ բնապահպանության համար որոշակի ժիշկեր է պարունակում փոքր հեկերի կառուցման՝ մոլագարության հասնող մրցավագրը: Այս հակադրությունը նոյնպես շրջանցել են կառավարության ծրագրի հետինակաները:

Նետեռություն քանի դիմ հանրապետությունում հանքարդյունաբերությունն առաջնայնություն ունի (այս էլ ոչ արդիական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ ու ոչ ինտենսիվ ճանապարհով), ապա խոսք չի կարող լինել Սյունիքի մարզի եւ հատկապես Կապանի ու Մեղրու գյուղերի պահանջման ու զարգացման մասին (շարունակելու ենք գործունենալ գյուղատնտեսական նշանակության հողերը շարուհի հանելու

զրային ավագանն ապականելու, կեղտոտելու, երիտասարդ աշխատուժը կլանելու փաստերի հետ):

Կառավարության ծրագիրը շրջանցել է գյուղացին նտահեղդու ամենալուրջ խնդիրներից մեկը՝ սոցիալական խնդիրը։ Տեսեք, թե ինչ վիճակում է հայտնվել գյուղացին այդ առումով։ Ունենալով սեփականաշնորհված հողաբաժին, գյուղացին համարվում է աշխատանք ունեցող (ոչ գործազրկելի)։ Եվ այդպես նրա ընտանիքի աշխատունակ բռնության մասները։ Դամարվում է, որ հողացին գյուղացին տնտեսությունը պիտի վարի։ Մյուս կողմից գյուղացին, որ իր անհատական տնտեսությունն է վարում ու հողի հարկ վճարում, չի ունենում աշխատանքային ստած (Աենսարոշակային ապահովագրության ստած), քանի դեռ Աենսարոշակային վճար (որ կիման եկամտային հարկ) չի մուտքում պետք յանց։ Եվ 2003թ. հունվարի 1-ից գյուղատնտեսություն վարելն ապահովարկան ստած չի համարվում։ Ու այդ պարագայում 63 տարին լրացած գյուղացին թոշակավորվում է տոցիալական թոշակի նվազագույն չափով՝ 13 հազար դրամով։ 2014թ. թվականից, ասում են, մոցվելու պարտադիր եւ կամավոր կենսարոշակային ապահովագրություն, ինչը սակայն, խնդիրը չի մեղմում։

Նոյն կերպ հաշվի չի առնվելու գյուղական բնակչության շրջանում (հաստկապես լեռնային գյուղերում) ժողովրդագրական ծայրահեռ վիճակը: Ոչ մի խոր բնակչության ծերացնան միտուները մեղմելու, գյուղից երիտասարդության հոսքը կանխելու, տարածված ու նարդու կյանքի համար մի քանի հիվանդ դուրյան դեմ պայքարելու նասին (Վերջին հանգամանքի հետ վաղուց բախվում են հատկապես Կապամբար և Սեղորու շրջանների բնակիչները):

Կառավարությունը տպավորություն կա, որ եթե գյուղացնուն մատչելի գներով տրով դիմունության նորմալ սերմանցու եւ ազոտական պարարտանյութ՝ սեփական 2-3համար հողատարածքը մշակելու համար ապա գյուղացին իրեն փրկված կիամադի, ինչև անհեթերթություն է: Իրականում, որքան էլ ցավալի է, բազմաթիվ գյուղերում (քանից նշել ենք) հողն այլևս գյուղապահպանության միջոց չէ, արտադրության միջոց չէ, տուն ու երեխա պահելու միջոց չէ (սեփական հող ունեցող հազարավոր սյունեցի գյուղացիներ տարիներ շարունակ մեկնում են արտազնա աշխատանքի):

Գյուղանոնքներության մեջ (նորություն չենք ասում) օհսկերը մեծ են: Այդ ոլղությամբ է, մինչեւ, կառավարության ծրագրում կոնկրետ անելիքներ չենք տեսնում: Փոխարեն՝ անեն տարի կարկուտի կամ երաշտի մասին խոսում ենք այնպես, կարծեք առաջին անգամ ենք բախ- վում դրանց կամ կենդանիների հի- վանդություններին ու համաճարակ- ներին: Բնության քմահաճույքներին դիմագործելու, հիմնարություննե- րից ու համաճարակներից պաշտ- պանվելու ելքերից մեկը (անաս- նարուժական եւ ազրոնմանական նորմալ ծառայություններ չունենա- լու պարագայում) ապահովագրու- թյունն է: Բայց Վարչապետը դեռևս 2011-ին հայտարարեց, «Ուստիմա- սիրությունները ցույց են տալիս, որ ու բավական թանձն հաջուր է, եթ-

მხრ აკილაგებაკან ქიფრ თნთხესოლ-
რეუნინებელ պასტრასთ չენ აყაჩი-
ქადრიუმან ბერებრმან»:

Մեզանում լրիվ տապալված է սննդի անվտանգության վերահսկման գործը՝ իսկ ավելի ճիշտ՝ վերահսկման՝ ներկայումս կիրառվող մեխանիզմն իրեն չի արդարացնում, ինչի մասին եւս անորոշ, ոչ կոնկրետ մտքեր են գետեղ-վել կառավարության ծրագրում։

Ցավոք, կառավարության ծրագրում շատ մեծ է նաև ստի, երեւութականության չափաբաժնը, իրականությունից կտրված լինելու հանգանակը։ Որք ն ծրագրեր են գյուղում իրականացվում, որոնք մարդկանց ավելի հուսահատ են դարձնում, որոնք գյուղապահապության հետ որեւէ աղեղս չունեն։ Եվ այդ ստոր, դատելով կառավարության ծրագրից, դեռևս կանաչ ծանապարհ ունի։ Ստի անգերազանցելի մի փաստ. դեռևս կառավարության 2008-ի ծրագրում գրված է՝ «Շրջակա միջավայրի՝ մքնուղղութի, ցեղի, հողերի, ընդերի, կենդանական եւ բուսական աշխարհի... վրա վնասակար ներգործությունների նվազեցում եւ կանխարգելում»։ Այս ձեւակերպումը տեղ է գտել նաև կառավարության 2012-ի ու 2013-ի ծրագրերում։ Սակայն, Այսունիք մարզի եւ մասնավորապես Մեղրու Չվարի ջրահավաք ավագանում, Կապանի Գեղիջ ջրահավաք ավագանում, Գորիսի Տանձատափ գյուղի մերձակայքում (թվարկումը կարող ենք շարունակել) վերջին տարիներին տեղի ունեցող վայրագույքումները ցույց են տալիս կառավարության ծրագրի լիակատար ստահոդությունը եւ ցինիզմը։ Ստի եւս մեկ օրինակ. կառավարության 2008թ. ծրագրում նախատեսված է գյուղատնտեսության զարգացման եւ հիմնական պարենամբերի հեթանօքավորթյան մակարդակի բարձրացման 2008-2012թթ. ազգային ծրագրի մշակում եւ իրականացում։ Ո՞ւր է այդ ծրագրիր։

Կառավարության ծրագրում
անքարույց երեսում է գյուղի գլուխալ
խնդիրները շրջանցելու մարտավա-
րությունը: Այդպես էլ չի ասվում, թե
ինչու, օրինակ, ցորենի ներկրություն
ավելի շահութաբեր է, քան ցորեն
աճեցնելը, ինչո՞ւ մասվաճառն ավելի
շատ շահույթ է ստանում, քան
անասուն պահողը: Եվ սկզբունքա-
յին նաև հարցերի կարգավորման
մասին բար անգամ չենք տեսնում
կառավարության ծրագրում:

Եզրակացություն. կառավա-
րությունն ապրում է իր կյանքով ու
պատկերացումներով՝ միանգամայն
այլ՝ երեւակայական Դայաստանում.
իսկ օյուղն իր կյանքով՝ իրական Դա-
յաստանում: Եվ քանի որ օյուղական
երկիր Դայաստանում օյուղը հոգե-
վարք է ապրում (հատկապես լեռնա-
յին օյուղ), ապա կառավարությունը
պիտք է հրաժարվի իր ծրագրի այդ
մասից ու նոր ծրագրի մշակի կամ
ծրագրում փոփոխություններ եւ
լրացումներ կատարի գյուղական
իրողությունները հաշվի առնելով,
օյուղում իր անելիքներն առավելա-
գույնս կոնկրետ եւ չափելի դարձ-
նելով: Այսպես կառավարության
ներկա ծրագիրը նոր քափ կիադրորի
լեռնային օյուղերը նահվան մատ-
նելու՝ տարիներ առաջ մեկնարկած
գործընթացին:

ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ



Գորիս,
Սյունյաց թեմի
առաջնորդարան

Առաքելական Եկեղեցուն եւ համապատասխանում տվյալ Եկեղեցու նկարագրին, արտաքին վայելչագեղությանը:

— Այսու շատ ու շատ վայրերում
կան Եկեղեցիներ, որոնք կարիք ու-
նեն վերանորոգման, սակայն հները
թռած՝ կառուցվում են նորերը: Կան
նոր քաղաքներ, օյնուեր, որոնք չու-
նեն Եկեղեցիներ: Գովելի է, որ նաև
վայրերում կառուցվում են աղոքի
տներ: Սակայն, այն քաղաքներում
կամ գյուղերում, որտեղ մենք ունենք
Եկեղեցիներ կամ վաճքեր, ամեն ինչ
անում ենք, որպեսզի տեղի Եկեղեցի-
ները վերակառուցվեն, վերաօծվեն,
ստանան իրենց նախկին տեսքը:
Վերականգննան աշխատանքները
Սայր Արոռը վստահում է միայն հա-
տուկ մասնագետների: Այլ ինձին է,
որ երբեմն այն կարող է որեւէ մեկին
նորածե, տվյալ Եկեղեցուն ոչ այն-

քան համահումը թվայ, կամ, ասենք, պարզապես՝ դուք չգալ սրբատաշ քարը, որից մեր ժամանակներում հեշտ չէ խուսափել: Ինչ վերաբերում է Տարեկի վանքի Վերականգնողական աշխատանքներին, ասեմ, որ այդ բոլոր աշխատանքները գլխավորում է Ամենայն Հայոց Հայրապետը, եւ ներկայունս աշխատանքներ են տարիւմ տեղանքի ուստանասիրության նախագծային աշխատանքների առողջությունը: Միայն դրանից հետո սկսվելու են շինարարական աշխատանքները: Միայն է այն մտայնությունը, որ պատահական նեկի կողմից կառուցված եկեղեցում արդյո՞ք Աստված է բնակվում: Ասեմ, որ եկեղեցի կառուցելու խնդրում անձի սահմանափակում գոյություն չունի, ցանկացած մարդ՝ լինի անմեռ, թե՝ մեղավոր, իրավունք ունի կառուցել եկեղեցի: Դա Աստծո գործ է եւ Աստծո կամք եւ Աստծո որդչելիք: Ոչ ոք իրավասու չէ Աստծո փիխարեն դատելու մեկին: Եկեղեցի կառուցելն էլ չարիք չէ, այլ սրբություն, նաև պետականաշխնություն: Ինչպես ասում է Սուրբ Գրիգոր Տարեւացին՝ «Սարդ, եթե խաչքար է կառուցում, ապա փրկում է իր եւ իր ազգակիցների հոգին», ապա առավել եւս եթե մարդ Եկեղեցի է կառուցում, ապա վաստա եղեք, որ Աստված կարժանացի ննան մարդուն եւ իր ազգակիցներին իր մեջ ողորմությանը, որովհետեւ Աստված սեր է եւ միշտ ուրախանում է մեռալորի ուստիում:

— Դայր Սուլը, երեխն եկեղեցիների մոտ տեղադրված տեղեկատու վահանակներն այցելուին ապակողմնորշող պատմական սիսալներ են ապահովակառն...

— Դա սուս մարդկային գործոն է
պարունակում. Եթեի դա բացառու-
թյուն է Եղել: Սակայն, անհերքելի է
այն փաստը, որ նպատակը բարի է,
որով փորձ է արկում հանրությանը
դույզն-ինչ իրազեկելու պատճու-
թյան ինչ-ինչ դրվագների նասին:
Բայց, իհարկէ, ամենափորձ վիր-
ապումն անզամ ամենեւին արդարաց-
ված չէ, եւ մեր քահանաները պետք
է ավելի ուշադիր հետևեն, որպեսզի
այդ աշխատանքը ճիշտ եւ ամբերի
հույսանատմէն:

— Հայ սուրբ, ո՞րն է այսօր Առաքելական Եկեղեցու պետական առաքելությունը. կանգնել ծողովրդի՝, որն իշխանությունների աշխատանքից դժողով է, թէ՝ իշխանությունների կողմից:

– Նախ ասեմ, որ իշխանությունն ու ժողովուրդը դա մեր պետությունն է, եւ եկեղեցին

Այնույաց թեմը՝ հոգեւոր օրիան...

Հարցազրույց Սյունյաց թեմի առաջնորդական
տեղապահ Տեր Մակար Վարդապետ
Հակոբյանի հետ

336 pages

Տեր Սակար Վարդապետ Հակոբյանը ծնվել է 1979թ. հուլիսի 23-ին Շիրակի մարզի Գյումրի քաղաքում՝ քահանայի ընտանիքում: 1986-1994թթ. սովորել է Գյումրու Պ. Դուրյանի անվան N28 միջնակարգ դպրոցում: Չուվահեռ հաճախել է Գյումրու Կարս Սուրբայան անվան N6 երաժշտական դպրոց՝ ուսանելով ջութակի բաժնում: 1988թ. դեկտեմբերի 10-ից ծառայել է Գյումրու Ար Աստվածածին եկեղեցում: 1994-1997թթ. սովորել է Շիրակի թեմի հոգեւոր ընծայարանում: 1997-2003թ. ուսանել է Էջմիածնի Գեւորգյան հոգեւոր ընծայարանում: 2003թ. Ար Աստվածուն Նախավայրի տոնեն ծեռադպրվել է սարկավագ՝ ծեռամբ Գերաշնորհ Տեր Ներսոս արքեպիսկոպոս Պողոսապայանի: 2003-2004թթ. ծառայության է անցել Սայր Արքո Սուրբ Էջմիածնի քանդարանային բաժնում: 2004թ. պաշտպանել է ատենախոսություն՝ «Միսիքար Գոշ. «Գիրք դաստանամի»» խորագործ Նոյն թվականի մայիսի 2-ին Սայր Արքո Սուրբ Էջմիածնում ծեռադպրվել է կուսակրոն քահանա՝ ձեռամբ Տեր Աքրահամ Եպիսկոպոս Սկրոչյանի: Ապա աշխատամքի է անցել որ պես Սայր Արքո Սուրբ Էջմիածնի Սկրոչյանի տեսուչ: Այնուհետ Վեհափառ Յայրապետի օրինությամբ նշանակվել է Տավուշի մարզի Նոյնըթերյանի շրջանի հոգեւոր հովիվ: 2005թ. որպես վաճակայր ծառայության է անցել նոյն թեմի ենթակառության ներք գործող Գոշավանքում: 2006թ. Վեհափառ Յայրապետի օրինությամբ նշանակվել է Էջմիածնի Ար Գայանե վանքի վաճակայր: 2011թվականից ցայսօր Վեհափառ Յայրապետի օրինությամբ եւ քարձ տնօրինությամբ իր հոգեւոր ծառայությունն է բերում Սյունյաց թեմում՝ որպես Արաշնորդական տեղապահ:

Է Առ առաջնորդարանին:

— Հայր Սուլը, բոլորս գիտենք, թե ինչպիսի մեծ սրբապղծություն է Եկեղեցիներից գողություն, կամ, այսպես ասած, զանձագողություն կատարելը: Ինչպես՞ս են այսօր պահանջվում Եկեղեցիները զանձագողերի արշավանքից, եւ ինչպիսի՞ պատիժներ են նախատեսված ննան դեպքում: Մենք ունենք նաև խաչքարերի տեղահանության դեպքեր. Ե՞՞ր են դրանք արդարացված եւ եր՝ ոչ:

— Կիսելով Ձեր մտահղությունը, ասեմ, որ այս, այսօր է, ցավոր, կան գանձագողեր, կա խաչքարերի տեղահանության խնդիր եւ այլն: Այս առօրիվ, կուգեի մեջ բերել հատված «Դատաստանագրից»: «Երբ եկեղեցուց գողացված է, կորել է կամ վաճառվել եւ չի լինում հեն վերադարձնել, մեկի փոխարեն հինգը հատուցվի, իսկ եթե կորած լինի՝ մեկի կրկնակին: Եվ ապաշխառություն սահմանվի տվյալ հոգեւորականի կողմից գանձագողին», որովհետև նրա արարությ համարժեք է սրբապնություն:

Ժամանակին հայոց ազգն ու-
նեցել է 2 դատարան՝ հոգեւոր եւ

ԳՐԱԿԱՆ ՄԵՐՈՐՅԱ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆելիքս Բախչինյանի սրբագրութական

Ներկայացնում ենք «Բասմա-ը», «Լախիրը» փոքրիկ պատրմվածքները և «Կագրի դարի կամ չէշենական օրագիր» վիպակի առաջաբանը՝ ափսոսանքով արձանագրելով, որ թերթի հնարավորություններն ավելին անել մեզ թույլ չեն դարձնել: Մեր համոզմամբ՝ նրա գրական ժառանգությունից ընդունակ վերոհիշյալ դրվագները թերթի ընթերցողներն ինարավորություն կրան իր ժամանակակցի՝ դաշտավայր արձակագրի սրբագրութական աշխարհի մասին որոշակի պատրկերացում կազմել:



ՎԱԳՐԻ ՏԱՐԻ ԿԱՄ ՉԵՇԵՆԱԿԱՆ ՕՐՎԳԻՐ

Վիպակի առաջաբան

Կովկասի մասին շատ են պատմել, գրել ու երգել: Կովկասից եւ օտար բանաստեղծների, գրողների, նկարիչների ու երաժիշտների համար Կովկասը եղել ու հավերժ լինելու և ներշնչանքի անսպառ աղբյուր, տիեզերքին ու աստվածներին շատ նույն հերթարային դրախտավայր, որտեղ 21-րդ դարում անգամ մարդը գգում է նախաճարդու ուսնահետքերի դրոշմ՝ լեռների ծյունե գագաթներին, նրա բարքերի ու սովորույթների շունչը եւ հավերժության երթը՝ լեռներն ի վեր: Երկնահաս գագաթների, աննմախոր ծորերի, դարավլոր անտառների, գետերի ու լճերի, ծիլ ու ծաղկի, բերք ու բարիքի այս երկիրը զաղտնիքներ ու շշուկներ ունի իր խորքում, խորհրդավոր առեղծվածներ, մարդկային խորունկ-խորունկ սիրո, ցավի ու տառապանքի, բարու ու չարի, լուսի ու խավարի, բայց նաև՝ հոյսի մասին պատմող լեգենդներ ու ասքեր:

Կովկասի հավերժական, յորպա-
խորհրդա առեղջվածները մեկնելու
համար կովկասոց՝ ժայռերի մեջ
արմատներ ծեսած իմաստներյունն
անգամ քիչ է, դպրերն ու հազարա-
մյակներն անգամ անփորձ պատահի-
ներ են նրա անհմանայի գաղտնիք-
ների առաջ: Ոգի ու երեւակյունուն
է պետք՝ արձիվ թռիչքի բարձրությու-
նից մոտք, հոգու հայացքով ընդգրկե-
լու այդ հողը, զգալու նրա հրաշքնե-
րը, նրա մարդկանց, պատմությունն
ու լեզուն, քարե գրքերն ու ջրվեժա-
ծայն երգեր:

Կովկասը յուրաքանչյուր կովկասու հայրենիքից դուրս փառված հայրենիքն է, հայրենիքներ ընդելուգող մի մեծ օդիկ, իսկ կովկասու լինելը ճակատագիր է՝ երկու հայրենիքով... Անհնար է ապրել Կովկասում ու զգաց տիեզերական անհունի կանչը: Յոյի ձգողականությունը, երկնահաս բարձունքների նաքրությանը մյուռոնված օդը ջնջում են երկնքի ու երկրի սահմանները, դու զգում ես Աստծո մոտիկությունը. այս մոտիկու-

ասուն անուղիւթեալուն, այդ տուղիւթեան ահագնությունն ու բերկրանքը:

Տեղանքի մասին ամենապերճախոս եւ դիպուկ բնութագիրը հազարամակներ առաջ նրանց տրված տեղանուններն են: «Կովկաս» բառը իին հունարենից թարգմանաբար նշանակում է Աստվածների թա: Դրա-

Ֆելիքս Բախչինյանը. ծնվել է 1950թ. սեպտեմբերի 22-ին, Ալավերդի քաղաքում՝ կոչկակարի թնտանիքում։ Ավարտելով Բագրատաշենի N1 միջն. դպրոցը, Էջմիածնի ակումբագրադարանային տեխնիկումը եւ Կանաձորի մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետը՝ 1978-81թ. Վիլյուսի աբուտական համալսարանի լիտովական գրականության ամբիոնում ուսումնասիրել է հայ-լիտովական գրական-մշակութային կամքերը։ Աշխատել է «Լոռի» շրջանային եւ «Հայաստան» հանրապետական թերթերի խմբագրություններում, եղել է Ալավերդի քաղաքապետարանի մշակույթի բաժնի վարիչ, Թումանյանի շրջանի գրադարան-ների կենտրոնացված համակարգի տօնօրեն, ՀԳՄ նախագահի եւ Լոռու մարզպետի խորհրդական, հիմնադրել է «Դայոս-Թարթու» հայ-վրացական գրական անկախ հանդեսը, ինչպես նաև խաղաղության Նորելյան մրցանակի դափնեկիր, հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ Ֆրիտյոֆ Նանսենի հիմնադրամը։ Դայաստանի եւ Սոսկվայի գորոդների միությունների անդամ, Վրաստանի հասարակական գիտությունների, Կովկասի ժողովուրդների եւ Շումանիզմի միջազգային ակադեմիաների ակադեմիկոս Ֆ.Բախչինյանը մի շարք պատմվածքների, վիպակների, գրականագիտական հոդվածների եւ մենագրությունների հեղինակ է։ Դեղինակ է նաև հայերեն, ռուսերեն եւ վրացերեն լեզուներով գրեթե բարգնանությունների։ Նրա վաստակը գնահատվել է պետական եւ հասարակական կառույցների կողմից, եւ պարզեւատրվել է բազմաթիվ մեղադներով, պատվողական պարգևներով։ ՀՀ ԳԱԱ-ն եւ «Եջմարդիտներ» հայերի համար՝ միջազգային կոմիտեն, հայոց ցեղասպանության դատապարտման եւ մարդասիրական սկզբունքների հաստատման ուղղութամբ ծավալած գիտական եւ հասարակական գործունեության համար, ճանա պարգևեատրել են Ֆրիտյոֆ Նանսենի անվան հուշամեդալով։

անհետացող ժողովուրդները, բայց
եւ ապելու դատապարտված ժողո-
վուրդներն ու նրանց հայրենիքները:

LԱՐԵՐ

Lիտվայում բնակվող ին ընկերություն էր՝ բարի՝ - բարի՝:
Մենք հաճախ էինք հանդիպում, գրուցում, միասին սուրճ խմում Վիճուլսի «Ներինզա» սրբարանում։ Նա սուրճ շատ էր սիրում, հատկապես՝ արեւելյան։ «Ներինզա»-ում չկար արեւելյան։ Երանք չէին պատրաստում։ Նա անտարբեք չէր նաև ալկոհոլի նկատմանը։
Խմում էր թիջ՝ ընդամենը 150 գրամ, այս էլ՝ թույլ խմիչք, իիմնականում՝ լիկյոր։

Խմում էր, քեֆը լավացնում եւ սկսում էր արտասանել Բրոդսկի, որին ծանօթ էր, եւ որի գործերը խորհրդային Միությունում արգելված էին:

կենտրոն, դժվար է հաշվել: Պատերազմների ու ավերածությունների, հաղբանակների ու նվազումների թատերաբեմ Կովկասը մարդկության պատմության կերտման հզոր ատամնանիվն է, բնական կենսակերպիչայի անհատութ շտեմարան, որը մարդկության գործունեության շարժիչն տալիս է այն ամենը, ինչով օժտված են նրա ընթերքը, հողոն ու ջուրը: արեւն ու ձյունը:

Արեւի ու ձյան երկիր է Կովկասը...
Եթք ժայռի տակ դեռ ձյուն է, այդ նոյն
ժայռի վրա արդեն ծառ ու ծաղկունք
է, մեղսի ու բգեզի երգ:

Արեւ ու ջյուն է կրվկացու սիրտը՝ շերմ ու հյուրասեր, միաժամանակ՝ խիստ ու սառը, ճայած ո՞վ ես դու ճառ համար՝ բարեկա՞ն, թե՞ ոչ այսիքան...

Կովկաս՝ աստվածների թագավորությունը այդ մեկ նույթյան մեջ որսում է ոչ միայն վեհություն, այլ նաև վեհ խաղաղություն, իմաստուն գեղեցկություն եւ բարձր կոչում: Պատահական չէ հավանաբար, որ Նոյան տապանի, Պրոմեթեոսի, Ուկե գեղմի, չքնար ամազոնության մասին լեգենդները կապված են ինը Կովկասի հետ: Եվ շատ ցավակի է, որ նորանոր պետություններն այդ «Աստված թագը» անվերջ քաժանում են իրար մեջ եւ չեն կարողանում ուսմանել նոր «վայումներ» լուսավորությունը:

Հին ժողովրդների քաղաքակրթության վկայականը գրական հնագույն հուշարձաններուն նրանց առաջին հիշտակումն է: Այդ հնագույն հուշարձանների մեջ ամենապատվավորներից են Յոմերոսի «Իլիականը» եւ «Ոդիսականը»: Այս հոյսն կույր պատմին ու գրողը շատ բան է պատմում իին աշխարհի մասին՝ իր անհան վկայություններով անզան մի քանի դրա կամ հազարամյակ կ ու առաջ շարժելով աշխարհի շատ ժողովրդների ծննդյան տարերվերը: Ներևս Յոմերոսի «Իլիական»-ում հիշտակումներ կան Կովկասին ու նրա ժողովրդների, այստեղով հոսող գետերի ու նրանց ափերին ապրող սկզբական գետերի մասին:

ված էին: Ես ծանոր չեմ Բրոդսկու գործերին, ծանոր չեմ նաև Թոնա Վենցլովայի գործերին: Այդ տարին ներին Վիլյուսում եւ Սովկայում մեծ տպաբանակներով տպագրվում էին Թոնասի հոր՝ Անքանաս Վենցլովայի գրեթե: Նետագայում իմ հրեա ընկերոջ օգնությամբ ոչ միայն ծանորացա հոսիք Բրոդսկու գործերին, այլև՝ բարգմանեցի նրա հայրական տաճարում:

«Լիտվական շարքը»:
Այդ տարիներին «Ներինգա»-ուն
հավաքվում էին Լիտվայի նայրա-
քաղաքի ճանաչված մտավորա-
կաններ՝ գրողներ, բարգմանիչ-
ներ, նկարիչներ ու մի հոգերույժ...
Նրանց գերակշռող մասը հրեաներ
էին եւ լիտվացիներ: Զրուցում էին
գրականությունից, արվեստից, քա-
ղաքականությունից...

Քրիստոսից առաջ Կովկասի մասին
հիշատակել են նաև հին աշխարհի
մյուս մեծությունները՝ Եսքիլեսը, Յե-
րոդոսը, Եվրիփիդեսը, Հիպոկրատը,
Պլատոնը, Սոֆրանոնը, Ցիցերոնը,
Պլուտարքոսը եւ ուրիշներ:

Կովկասի տարածքում այսօր գտնվում են Ռուսաստանի Դաշնության տասը վարչական սուբյեկտ՝ Կրասնոդարի եւ Ստավրոպոլի երկրամասերը, յոր հաճրավետություն՝ Դաշտան, Ձեզնիա, Ինգուշեթիա, Կաբարդին-Բալկարիա, Կարաչաեւ-Չերքեզիա, Ջուլիսային Օսեթիա, Արջետի, մեկ մարզ՝ Ռոստովի մարզը, եւ երեք անկախ պետություն՝ Դայաստանը, Վրաստանը եւ Աղրբեցանը:

Կովկասն աշխարհի քարտեզի
վրա կարենոր տարածաշրջան է հենց
թեկուզ միայն նրանով, որ այստեղ
են Եվրոպայի և Ասիայի դարպասնե-
րը, այստեղով են անցել առեւտրա-
կան, մշակութային կարեւորագույն
ճանապարհները՝ կատարելով լուրջ
միգրացիոն տեղաշարժեր։ Այդ տե-
ղաշարժերի արդյունքում այստեղ
տեղափոխված ուկրաինացիներն ու
ռուսներն էլ կիրանց հերթին կազմել են
երմիկ նոր միավորում՝ կազմակեր,
որոնք մի նոր կոլորիտ են հաղորդել
այս՝ առանց այդ էլ բազմազգ տա-
րութիւն։

ହେଉ ଥିଲା ଏକ ଅନୁମତି ଯାହା କୌଣସିବାରେ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହାରେ କୌଣସିବାରେ ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଛି ।

Եսկ երկուշաբթի օրերին, երբ «Սերինգա»-ն սանհտարական օր էր հայտարարում, նրանք հավաքվում էին «Դրաւագիստ» հյուրանոցի ռեստորանում: Մեր խումբն էլ բաղկացած էր հինգ հոգուց՝ հայ, հրեա, հունի լինուման և ուրի:

Յետու, լիսացայի և լուս։
Յետու, եթր արդեն մտերմացել
էինք, հետա ընկերս ինձ տուն էր
հրավիրում՝ Ե՛ւ հայրական, որտեղ
իր եռքային էր ապրում ճանաչ-
ված շախմատիստ Ոհչարդ, Ե՛ւ
իր, որտեղ կնոջ հետ էր բնակվում։
Ինձ հանար հաճելի ի նրանց տուն
գմալ, զրուցել, սուրճ խմել. չշ՝ որ ես
միայնակ էի, Յայաստանից մեկնել
էի Լիտվայում ուսանելու։ Սա-
կայն հենց մոտենում էի Կարմիր
բանակի փողոցում գտնվող
նրանց բնակչարանի դրանք,

ԿՐԹՈՉՎԱԼԻ 60-ԱՄՅԱ ՌԵՆԵՎ

ՀՐԱՄԱՆ

Հունիսի 7-ին Կապանի քաղաքապետարանի Արամ Խաչադրյանի անվան N1 երաժշտական դպրոցը նշեց հիմնադրման 60-րդ տարեդարձը։ Կրթօջախի մանկավարժական կոլեկտիվը Զանացել էր, որ հոբելյանը գոնի վերածվի, եւ այդպես էլ եղավ։ Բացի այն, որ դպրոցն օրվան պարշաճող հանդերձանքի մեջ էր, կրթօջախի բակում փողային Նվազախումբը դիմանական մեղեդիներ էր հսչեցնում։ Միևնույն դահլիճում հանդիսության սկզբելը դեռ ունեցավ Կապանի երաժշտական արվեստի երախսավոր, վաստակաշաբ երաժիշտ, դպրոցի երկարամյա գոնօրեն (1966-1993թթ.), երաժշտական ուսումնարանի գոնօրեն (1993-1999թթ.)։ Ուստե՛ Նահապետի Սարդիրոսյանի հուշատականի բազում։

Կրթօջախի դահլիճում արդեն տնօրեն Լիլիա Վարդանյանը ներկայացրեց դպրոցի անցած ուղին՝ նախորդ 60 տարում, թվարկեց հաջողությունները ու ծերքերումները: 1950-ականների սկզբներին հասունացել էր մանուկների երաժշտական կրթության եւ գեղագիտական դաստիարակության խնդիրը, իսկ ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ 1952-ին հանրապետության կուլտուրայի մինիստրության արվեստի գործերի վարչության պետ Խանջյանի հրաննով Ղափանում հիմնարկվեց երաժշտական դպրոց: Պեղնձահանքային կոմբինատի մուուր-մանկապարտեզի առաջին հարկում հասկացված սենյակում տեղադրվեց դաշնամուր, որ նվիրել էր Գեղանուշ գյուղի որբանոցի տնօրեն Ավիշ Ելյանը: Նորաստեղ դպրոցի տնօրեն Շահնակվեց Կոմիտասի անվան կոմիսերվատորիայի շրջանավարտ, փողային գործիքների մեծ գիտակ Թորոս Լավշյանը, Ղափան գործուղվեց նաև Ոտոնանոս Մելիքյանի:



Լիլիա Վարդանյան, Ա.Խաչափրյանի անվան N1 երաժշտական դպրոցի պնօքեն

ի հայումների: Այսօր էլ բնակվելով ԱՄՆ-ում, հանդես են գալիս համերգային ծրագրերով, զբաղվում նաև կավարժական գործունեությամբ, բարձր պահում N1 երաժշտական դպրոցի պատիվը: Գառնիկ Խաչատրյանի որդին՝ Արա Խաչատրյանը հանրապետական մրցույթ-փառատոնում արժանացել է առաջին կարգի մրցանակի: Ժողովրձիքների բաժնում մնայած հետո է բոլել վաստակաշատ մանկավարժ Գումերին Յարուբյանը: 1970-ից մինչ այսօր (1984թ.՝ փոխնօրեն) ՍԵԿտալանա Խահապետյանն իր փորձն ու դասավանդման մեթոդները փոխանցում է սկսնակ մանկավարժներին:

Եվ պատահական չէ, որ N1 երաժշտական դպրոցը պարարտ հող ստեղծեց Կապանի երաժշտական ուսումնարանի հիմնադրման համար, նրա օրինակով երաժշտական դպրոցներ բացվեցին Զանգեցուի առ բարեկարգություն:

1972-ին դպրոցը գքաղեցրեց Երաժշտական ուսումնարանի նորակառույց մասնաշենքի երկողորդ հարկաբաժինը, որտեղ էլ մինչ այսօր շարունակում է գործունեությունը:

Նը ստանձնելու կապակցությամբ երաժշտական դպրոցի տնօրին է Եշանակվել Ռուզան Ավանեսյանը: Շարունակվում էր Արցախյան պատերազմը, Կապանի վրա արկեր էին պայթում, բայց դպրոցում դասապոցնեած երեք չի ընդհատվել, նաեւ դպրոցի կողեւ կտիտիվ ուժերով համերգներ են կազմակերպվել Կապանի տարածաշրջանում տեղակայված զորամասերում:

Ըստույթի ավագության՝ Ե.Վարդանյանը երախտագիտություն հայտնեց կրթաչափին օժանդակություն դրսելուրած անձանց՝ «Լեվարյուս» ընկերության տնօրին Ազոտ Հայրապետյանին, «Դինո գոլդ մայնինգ քանինի» ՓԲԸ տնօրին Հրաչ Զարոյանին եւ «Քառունքերփառք ինքենեցնի» կազմակերպության հայատանյան երեկայացուցչությանը, Կապանի քաղաքապետարանին՝ համաձեն՝ բարձր մշակույթի պահճի

សំណើលេខទី

«Կապանի մերենաշինական գործարան» ԲԲԸ բաժնետերերը հրավիրում են մասնակցելու «Կապանի մերենաշինական գործարան» ԲԲԸ բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովին, որը տեղի կունենա ընկերության վարչական շենքում (ՀՀ Սյունիքի մարզ, ք. Կապան, Գործարանային պող. 2013թ. հունիսի 28-ին ժամ 16:00-ին):

2013թ. լուսնից 26-ին ժամ 16:00-ին։
Տարեկան ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեցող ժմետքերից ցուցակը կազմելու վերջին ժամկետը՝ 25.06.2013թ. ժամը 00-ն է։ Տարեկան ընդհանուր ժողովի օրակարգում ընդգրկված են հետևյալ հայտեր։

- լյալ հարցերը:

 1. Ընկերության գործունեության մասին տնօրենի հաշվետվությունը:
 2. Ընկերության գործունեության հաշվետվությունների, հաշվեկշռի, հուրսմերի և վճամբերի հաշվի հաստատում:
 3. Հափոխական և վճամբական համապատակում:

4. Ծահարաժինների բաշխման մասին որոշման ընդունում:

Ալուտիստորի ընտրություն:

Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի նախատրաստման ընթացքում օրակարգային հարցերին վերաբերող սահմանադրության ծանրամասյուր եւ ստանալու համար բաժնետերեր կայ են դիմել ընկերության խորհրդին (ՀՀ Սյունիքի մարզ, ք. Կապան, Գորշանային 20) հունիսի 14-ից մինչեւ 27-ը, աշխատանքային օրերին ժամ 11.00 և մերժ 15.00 բ.

ՀԱՅՅԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ ԿԳՆ Կապանի N3 հատուկ կրթահամալիրն աճուրդի միջոցով վա-

- ուղարկելու է:

 1. ավտոմեքենա ԳԱԶ-51Ա - 1972թ. արտադրության,
 2. ավտոմեքենա ԳԱԶ-53 ԿՍ - 1976թ. արտադրության,
 3. ավտոմեքենա «Սուսկիչ» ԻԺ-2715 1977թ. արտադրության, որոնք կայացում անսարք վիճակում են եւ չեն շահագործվում: Եվ մեքենաները վիճակի, եւ աճուրդի նանրանասներին կարելի է ծանրանալ տեղում: Ացեղ՝ ք. Կապան, Սպանդարյան 4, հեռախոս՝ 2-34-29: Ազնուրդը կկանա 2013թ. հունիսի 18-ին ժամը 14.30-ին նույն հասցեում: